

Л.А. Маркіна*

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНО-НАУКОВІ КОНЦЕПЦІЇ ПЛАНУВАННЯ ЕКСПОЗИЦІЇ НА ПРИКЛАДІ МУЗЕЇВ ІСТОРИЧНОГО ПРОФІЛЮ В КИТАЇ

У статті представлено аналіз наукових праць сучасних китайських науковців, які працюють над методологією та проблематикою створення експозиції в музеях історичного профілю в Китаї.

Ключові слова: методологія, концепції, експозиція, музеї історичного профілю, Китай.

Вступ. Сучасні методологічно-наукові концепції планування експозиції в музеях історичного профілю на території Китаю – це певний націоналістичний вплив на суспільство Китаю, що побудований на мультикультурологічному концепті, який формулює глобалізаційні, соціально-культурні, соціально-педагогічні, а головне – історичні бачення в музейної аудиторії. Музеєзнавці в сучасному Китаї мають на меті дві головні концепції: збільшити інтерес до пам'яток історії та культури на міжнародному рівні для найширшої публіки та підвищити якість експозицій у вигляді міжнародних освітніх і культурологічних проектів, що реалізуються в музейній сфері, які стануть кодом спрямованим, не тільки на обмін досвідом, а й на співробітництво із зарубіжними музейними організаціями та фахівцями-істориками у всьому світі.

Саме поняття «експозиція» китайською мовою звучить «博物馆的陈列品» («Bówùguǎn de chénliè pǐn») та має значення наукової комбінації культурних реліквій, прикладів і допоміжних експонатів, що відображають процеси розвитку та закони суспільства, природну історію, науку та техніку, або значення певного предмета, і комбінацію науки, мистецтва і технології, яку можуть спостерігати маси (傅振伦, 1957). Чжоу Шики (周士琦, 2018) у своїй роботі «Відтворення історії та культури у часі і просторі – 60 років музейному мистецтву Китаю» («跨时空的历史文化再现: 中国博物馆陈列艺术60年») зазначив, що дизайн та побудова експозиції музею повинні поєднувати в собі значення змісту. Вищезазначений автор вважає, що сучасна система створення експозиції порушує стереотипи музейних дизайнерів експозиції в минулому і пояснює зміст, метод, значення та майбутнє спряму-

вання в розвитку дизайну експозиції. Автор праці подає нові технології створення музейної експозиції як дві методологічні концепції, а саме: «формальний дизайн» та «контент створення експозиції».

У Китайському Академічному словнику «XX століття: археологія, музеологія» («20世纪中国学术大典: 考古学, 博物馆学») у розділі «Музейні наукові студії» («博物馆教育研究») йдеться про те, що «музей» та [його] експозиції виконують педагогічну та соціальну функції, де педагогічна функція є головною (李学勤, 吕文郁, 2006, 7-16 书页). Музеї історичного профілю на території Китаю спрямовані на соціально-педагогічну роль, що виховує та допомагає усвідомити відвідувачу головну мету експозиції в просторі та часі. В основі наукової експозиції враховано систематичну дію на відвідувача, в процесі якої відбувається своєрідне живе спілкування між людиною та експонатами, що супроводжується певною атмосферою, створеною у всій аудиторії за допомогою своєрідних сучасних інновацій.

Актуальність статті полягає у висвітленні бачення істориками, музеєзнавцями та дизайнерами сучасних тенденцій, що спрямовані на показ методологічно-наукової основи щодо планування експозиції на прикладі музеїв історичного профілю на території Китаю. Китайська Музейна Асоціація (中国博物馆协会) у розділі «Тимчасова оцінка музейних стандартів» («博物馆评估暂行标准») у частині: 7.1.3. «Виставки та соціальні послуги» («陈列展览与社会服务») та 7.1.3.2. «Експозиція та освіта» («展示和教育») подають у підпункті 7. 3.3.1. «Сила впливу» («影响力») наукове підґрунтя для розуміння сучасних методологічно-наукових концепцій планування експозиції на прикладі музеїв історичного

профілю на території Китаю, де наголошують на проблематиці висвітлення та популяризації виставки серед відвідувачів, а також подають характеристику організації виставки та експозиції у такій послідовності: «музейне середовище, дизайн та збереження експонатів»; підбір чіткої «теми», дослідження та опис «тексту», як доповнення до експозиції, характеристика та оцінка; вивчення «соціального впливу» експозиції та виставки на аудиторію; дослідження «цільових, освітніх та соціально-педагогічних» характеристик аудиторії; створення високоякісних письмових «перекладів» тексту експозиції з аудіо додатком.

В історії сучасного музеєзнавства Китаю ця проблема представлена в наукових дослідженнях Чжоу Шикі, Ван Юн, Чжан Лен, Чень Дуаньчжи, Люсі Пей, Гау Хуйфень, Цзинь Хайсін, У Шичжун, Лу Тао та ін.

Постановка завдання. Мета полягає в висвітленні сучасних методологічно-наукових концепцій планування експозиції на прикладі історичних музеїв та дослідженні інноваційних і новаторських тенденцій в музеях історичного профілю на території Китаю.

Результати. У науковій статті «Аналіз оформлення виставки музейних експонатів» («博物馆展品陈列展览的设计浅析») («完美论文网», 2017) докладно проаналізовано сучасні методологічно-наукові концепції планування експозиції, яким потрібно приділяти увагу під створення музейної експозиції. Музейні експонати демонструють елементи дизайну та історичної цінності, зміст і форму. У сучасних музеях історичного профілю на території Китаю, досить чітко виражені такі принципи: «демонстрації» («часу» та «просторових явищ», особливостей «звукового оформлення» та «світла»); «експонування», який можна розподілити на п'ять методологічних концепцій: перша — дизайн експозиції в історичних музеях повинен бути заснований на двох орієнтирах, а саме таких, як «наукова грамотність» та «наукове осмислення»; друга — концепція «суспільного благополуччя» як принцип побудови інтересу у відвідувачів; третя — концепція «наукового орієнтуру» щодо вивчення історії; четверта — концепція «освіти»; п'ята — концепція «уваги» публіки до оформлення та подання музейного матеріалу. Доповнюючи попередній текст нашого дослідження, акцентуємо увагу на науковій статті Ван Юна (王芸, 单位: 山西大学, 2016) «Аналіз художнього оформлення виставок в музеях» («博物馆陈列展览设计艺术分析»), у якій подана єдина концепція щодо створення експозиції. Вона має назву концепція «Художньої атмосфери». Поясненням

є те, що музей на території Китаю вважається поширенням традиційної культури, тому, крім певної академічної атмосфери, музей повинен мати певну художню атмосферу і поєднувати художній характер самого експоната з художньою атмосферою в музеї. Водночас однією з основних функцій музею є залучення більшої кількості аудиторії до відвідування виставкових залів. Відвідувачі повинні не тільки розуміти вікові особливості експонатів, а й цінувати глибокий зміст та форму, що містяться в мистецькій концепції «Художньої атмосфери». Створення експозиції музею більш художньою є одним з основних напрямків роботи, що сприяє розвитку музею на цьому етапі. У статті автор в переважно акцентує увагу на значенні музейного художнього дизайну, а також обговорює ефективні стратегії музейної експозиції та виставки для реалізації дизайнерського мистецтва. Існують такі системи створення музейної експозиції, як: «значення художнього оформлення виставки» (основна мета такої системи — розуміння історії через призму оформлення експонатів, вивчення аудиторії та її культурного і духовного характеру); «характеристика виставки та її художнє оформлення» (така система є вивченням мистецького мислення, дослідження стилів та форм арт-дизайну, демонстрації, візуального оформлення музейного середовища); «ідея експозиційного дизайну» (тобто тематичний підбір дизайнерського оформлення експозиції). Докладному вивченню ефективних стратегій (принципів) реалізації дизайнерського мистецтва у створенні експозиції приділив увагу Чжан Ле у своїй статті «Дослідження дизайну музейної вітрини», яка опублікована в журналі Нанкінського університету мистецтв («Мистецтво та дизайн») («博物馆陈列展示柜内设计研究. 南京艺术学院学报(美术与设计)») («Today China Forum, 2015, 05», 201-25 书页). Чжан Ле наводить такі стратегії (принципи) реалізації дизайнерського мистецтва у створенні експозиції, як використання «поєднання дизайну і мистецтва» для того, щоб посилити ефект виставки. У процесі оформлення виставкових експозицій у музеї повинна бути реалізація художнього вираження, яка є невід'ємною від застосування дизайнерських і мистецько-художніх засобів. Планування виставкового середовища є надзвичайно важливим етапом у процесі якого музей проводить аналіз виставкового дизайну, виставкового середовища, експонатів, які в результаті — повинні бути в єдиному тандемі.

Особливою умовою під час проектування та розташування експонатів, в основі яких лежить художнє мислення, потрібно враховува-

ти збереження відчуття простору. Якщо експозиція буде занадто нагромадженою, вона втратить рівень музейної експозиції. Крім того, важливу роль відіграє освітлення у виставковому процесі. Своє бачення з приводу цього питання подає китайський дослідник Чжан Ле: «Під час виставки світло в музеї повинно чітко відповідати кольору самого експоната і водночас повинен бути досягнутий ефект контрасту. Художні ефекти мають бути виражені по максимуму. У музеї повинно бути додаткове освітлення вітрини з експонатами, щоб глядачі могли бачити експонати більш чітко».

Стратегія (принцип) «ефективного поєднання різних дизайнерських концепцій», надає глядачам різнобічне представлення дизайнерського мислення. Під час проектування дизайнери можуть розділяти експонати відповідно до віку і за певними категоріями, використовуючи різні концепції дизайну і доповнюючи їх різними методами проектування для того, щоб привнести історію в експонати і мистецьку «реальність», яка стоїть за експонатами.

Доктор музеєзнавчих наук Люсі Пей («知乎», 2019) наголосила на тому, що музейна «експозиція» за своєю природою має певну позицію і концепцію, яка впливає на цільову аудиторію музею. У процесі контакту між експонатом та відвідувачем виникає «спілкування». Автор звертає увагу на те, що спеціалісти звикли до поняття «музейний стандарт», тобто музей передає знання аудиторії через взаємодію з нею шляхом інтерактивної інтерпретації експозиційного концепту.

У дисертації «Дослідження форм і просторового планування музейного дизайну експозиції» («博物馆展陈设计的形式与空间布局研究») («代写硕士论文», 2017) подається думка, що археологічна експозиція напряму діє на відвідувача своєю формою. Автор дисертації описує характеристику специфічних музейних колекцій і поділяє культурно-історичні реліквії на два типи: рухомі та нерухомі. Рухомі реліквії – як правило, це розкопані стародавні предмети, тимчасом, як до нерухомих реліквій відносять місця розкопок та скам'янілостей тощо. Існують три наукові принципи і методи оформлення музейної експозиції: принцип «наукового генерального плану»; принцип «дизайну, архітектури та форми»; принцип «сучасної просторової, тривимірної, або плоскої композиції». Ці принципи базуються на методологічних засадах «реальності» та «віртуальності», у які повинен зануритись «відвідувач». Сучасний музей у Китаї показує та відображає не тільки стародавні артефакти, а й надає змогу відвідувачу

побачити процес археологічних розкопок, тут діє функція «демонстрації». У музеях Китаю різного профілю діє правило: «Психологічної та візуальної втоми» аудиторії, тому науковці-музеєзнавці створюють спеціальні арт-презентації із заспокійливим музичним ритмом як доповнення до експозиції. В Авторефераті науковців кафедри інформаційного мистецтва і дизайну в Університеті Цінхуа (Пекін) Цзинь Хайсіня, У Шичжуна, Чень Юйцзюня (Haixin Jin, Shizhong Wu, Yijun Chen, 2015) на тему: «Художні наративи щодо особливостей сучасного оформлення музейної експозиції» («当代博物馆陈列设计的叙事性艺术特征», 2015) у третьому розділі: «Наративні настанови психології» («叙事性心理引导») висвітлені сучасні дизайнерські інновації в області арт-дизайну як концептуальний процес, що характеризується новим мисленням, новим дизайном і новими описами. У цьому розділі подано посилання на статтю професора університету Цінхуа, де зазначено, про те, що «інформаційне століття, вимагає нової творчості», а саме в таких умовах «нарративи», «креативність» та «попит» є трьома елементами дизайну. У нарративному інноваційному дизайні простір і матеріал експозиції часто використовуються в якості візуальних засобів для творчого вираження теми. У музейному дизайні експозиція відтворення історичних подій є основою для вираження живої історії для того, щоб дати аудиторії можливість отримати візуальну інформацію та зануритись у неї (米克 巴尔 叙述, 2003). Такий принцип має назву «Психологічно-динамічний зміст та форма». У науковій праці «Дизайн виставкового контенту» («博物馆文物陈列内容设计文本写作视野研究», 2019) подано дві концепції: «експозиційного дизайну та відображення текстового опису експозиції» та концепція поєднання всіх видів текстового подання інформації щодо культурних реліквій, які експонуються (тобто поєднання тексту науковців, вчених минулого та сьогодення, їхніх коментарів та професійних доповнень). Система абстракції в музеях характеризується принципом «музейної перспективи», що заснована на професійних знаннях музеєзнавців, котрі містять в собі перспективи «форми і змісту», «плавного процесу відтворення» у написанні тексту. Відображення тексту, який доповнює візуально експозицію, набуває значення «демонстраційної функції». «Музейна перспектива» містить «методологію», «комунікацію» та «теорію управління музейними колекціями».

У праці Пан Лі та Ши Гуанхайя (潘力, 施光海, 2017) «Мудрість Венбо: музейна теорія та практика в університеті» («智慧文博 :

高校博物馆理论与实践») в другій частині під назвою «Технологія віртуальної реальності» («虚拟现实技术») подано важливу інформацію щодо створення інноваційної, цифрової та візуальної виставки, яка характеризується як принцип «Реалістично-візуальної» технології. Ця технологія поєднує «мультимедійні» та «імітаційні» технології для створення реалістичного бачення. Таке середовище дозволяє відвідувачу взаємодіяти (тактильно та зорово, аудіально) з музейними предметами.

Мен Цінцзін (孟庆金, 大连理工大学, 2011) у своїй анотації до дисертації на тему: «Дослідження функціональної еволюції сучасних музеїв» («现代博物馆功能演变研究») зазначив, що суспільство Китаю досить швидко розвивається і висуває нові вимоги щодо науково-педагогічного функціонування та розвитку музею і безпосередньо до інноваційних змін в експозиції.

Стаття за редакцією Лу Тао (编者.卢涛, 2018) «Використання художніх правил у музейних виставках» розкриває дві головні та сучасні методологічно-наукові концепції — планування експозиції (тобто «зміст») та показу (тобто «форма»). Лу Тао наголошує, що музей є захисником і зберігачем історії Китаю.

У Наказі Міністерства культури Китаю «Управління музеями» («博物馆管理办法», 2015) (现予发布, 博物馆管理办法 (35) 2000 – 2006) подаються рекомендації щодо діяльності музеїв на території Китаю, а саме: у розділі 1 «Головні положення» («第一章 总则») розділі 1 («第一条») подано інформацію про «реалізацію наукової концепції розвитку»; у розділі 3 «Управління колекцією» («第三章 藏品管理») стаття 19 («第十九条») йдеться про збір, захист, дослідження колекцій та їхнє відображення в музейних експозиціях, які повинні бути створені і удосконалені відповідно до цього Закону та повинні занесені до документації адміністративного відділу культурних реліквій на муніципальних (окружних) рівнях. Музеї повинні мати обладнання і спеціальні споруди для забезпечення безпеки своїх колекцій та експозицій. У розділі 4 «Презентації та послуги» («第四章 展示与服务») стаття 26 («第二十六条»), в підпунктах якого подаються вимоги та роз'яснення: п.п.(2) – про раціональне використання сучасних технологій, матеріалів, процесів і методів вираження для досягнення гармонії, єдності форми та змісту; п.п.(3) – про те, що експонати повинні бути оригінальними, відновленими і їхнє відображення має підтримувати історичний первісний вигляд. Використані репродукції, імітації і допоміжні експонати повинні бути чітко виражені; п.п.(4) – про виставкові споруди із стандартною техні-

кою безпеки, техніку профілактики виставкових об'єктів для запобігання природного пошкодження експонатів; п.п.(5) – про надання текстових описів і пояснень експозиції для аудиторії; п.п. (6) – про зовнішню рекламу виставки, її своєчасність і точність у формі та змісті.

У музеях історичного профілю представлені історичні експонати, які мають довгу історію. Вони дають можливість відвідувачам відчувати дух того історичного часу. Для цього в музеях створюють атмосферу «живого духу» експонатів, в процесі якої динаміка показу, безумовно, принесе нові почуття та сприйняття відвідувачам експозиції (виставки).

Національне бюро культурних реліквій Китаю запустило музейний проект «AI – Нехай культурні реліквії «говорять самі за себе»» («让文物“自己开口说话”») («澎湃新闻», 2018). У рамках проекту інноваційні технології мають активно впливати на музеї, як і на будь-якому соціокультурну галузь. Тому в найближчому майбутньому музеї стануть інтерактивними, експозиції музею будуть доступними в мобільному телефоні. Для цього потрібно зробити лише один фотознімок – і культурні реліквії зможуть «говорити» з вами самостійно.

З нагоди Міжнародного дня музеїв (18 травня) Державна адміністрація культурної спадщини Китаю офіційно запустила нову музейну програму «Ініціація цивілізації за допомогою віртуальних технологій». Метою кураторів музейного проекту «AI» було створення разом з Національним бюро культурних реліквій за допомогою віртуально-технологічної матриці пошукової системи Baidu новітньої доповненої реальності до музейної експозиції. Відкривши додаток Baidu та сфотографувавши одну з експозицій або культурних реліквій, відвідувач може автоматично ідентифікувати артефакти і перейти на сторінку докладного знайомства з культурними реліквіями. Співробітники компанії Baidu повідомили, що планують повністю інтегрувати різні технічні можливості в проект «AI», включаючи інтелектуальний пошук, інтелектуальні карти, розпізнавання зображень, голосову інтерактивну навігацію (технологію, що може зробити культурні реліквії «живими», тобто експонати можуть не тільки «представитися», а також дати відповіді на запитання відвідувача), зробити технічний переклад для іноземних туристів. Генеральний директор компанії Baidu Лі Яньхун зазначив, що компанія Baidu спровокувала мистецький бум у культурній сфері за допомогою технологій. У грудні 2017 року в процесі роботи Всесвітньої інтернет-конференції Державна адміністра-

ція культурної спадщини Китаю і компанія Baidu підписали угоду про стратегічну співпрацю, в якій компанія Baidu оприлюднила інформацію щодо створення «Енциклопедії музею» в інтернеті, де, з часом стала найбільшою музейною платформою. Ця програма, за інформацією видання («The paper», 2018), досягла авторитетної співпраці – з 235 головними музеями, а сукупна кількість відвідувань користувачами сайту проекту перевищила 78,52 мільйона осіб.

У дослідженні Лаури Поцци (Лаура Поцци, 1; с.17-19) «Місто, його історія та Музей (і): Створення Музею Історії Шанхаю / Музей Революції Шанхаю», яке поділено на три частини, автор приділяє увагу аналізу історичної реконструкції та вивченню музеїв історичного профілю. Також вона зазначає, що уявлення про створення тематичної виставки на історичну тематику є досить стандартним для таких музеїв. У роботі було досліджено специфічний метод музейної «реконструкції» на історичну тематику, що допомогло зрозуміти систему відтворення експозиції. Отже, можемо зазначити, що за допомогою методу музейно-історичної «реконструкції» загальну експозицію можна розділити на сім або дев'ять стандартних експозиційних секцій, котрі можуть доповнюватись великомасштабними фотографіями, стендами, віртуальними картами та тематичними навісами.

Наведемо приклад музейних концепцій щодо створення експозиції за статтею «Ключ — до шляхів осмислення музею. Як не поспішити з «дослідженням»?» («关键：如何在“研”上做文章？博物馆研学热下的冷思考»). У деяких музеях історичного профілю існує практика створення максимальної адаптації та трансформації історико-природничого матеріалу до інтерпретування експозиційного матеріалу в спеціальну підготовлену площу (що нагадує справжню археологічну розкопку) поділену на три дослідницькі відділи. Ці відділи розподілені за такими назвами: «відділ аналізу стану та вигляду поховання», в цьому відділі експозицію доповнюють описи порівняльного аналізу стану та форми поховання; «відділ аналізу «реліквій», «решток кісток» та «скам'янілостей»; «відділ аналізу преісторії», в якому експозицію доповнюють описи порівняльного аналізу еволюції стародавніх людей на території Китаю, описи класифікацій, короткі описи палеонтологічних досліджень. У науковій статті Лу Ченя (Лу Чень, 2012р.) «Виставкове середовище музейної експозиції» («博物馆陈列空间的展示») подано характеристику створення та оформлення експозиції за методом «стандартизації». Критерії якої визначають обов'язкову

наявність таких стандартів, як: вертикальні шафи, центральні шафи та настільні шафи («три основні види шаф»); панель та мультимедійний екран (допоміжні матеріали). Вплив концепції «стандартизованого» методу в плануванні експозиції дозволив виявити нові концептуальні принципи: «збереження практичності» у поєднанні з функцією «просторової реальності» та «естетикою»; «змісту і форми» в основу якого покладено концепцію «контентного впливу та ефекту», що співвідноситься із темою виставки; «деталізованого оформлення», до якого входить аудіовізуальне оформлення, світло-технологічне (лазерове) доповнення експозиції та 3D оформлення; «дизайнерського оформлення», що є сучасною концепцією, яка дозволяє аудиторії ефективно брати участь у виставковій діяльності; принцип «доступної та відкритої експозиції».

Досліджуючи інші методи створення експозиції в музеях Китаю, маємо звернути увагу на методологічні концепти, які подає Центр новин «MRWH» («会展策划公司», 2018) у своїй статті «Кампанія з планування великомасштабних виставок та процедури проектування експозиційного простору» («会展活动策划公司大型展示设计程序»), а саме: «метод відображення по центру» (метод фокусування експозиційного центру на весь виставковий простір або центр виставкового стенду. Великомасштабні експонати розміщуються в центрі, а дрібні на виставковому стенді поруч зі стіною. Стіни та колони узгоджуються з відповідними макетами, щоб відвідувачі могли бачити основні великомасштабні експонати, як тільки вони увійдуть до залу. Це дуже правильний підхід для вираження тематики виставки, яка доповнена яскравими ефектами); «лінійний метод відображення» (експозиційний стенд розташовується вертикально або паралельно до стіни, інакше кажучи, симетрично структури зображення. Описи експозиції однаково розташовуються по обидва боки від головної осі макета. Метод відображення зручний для пояснення процесу розробки експозиції. Кожний стенд можна розглядати у вертикальній формі. Такий дизайн експозиції може більш реалістично показати багатий зміст та форму виставки, водночас, цей метод дозволяє аудиторії відразу побачити ефект від створеної виставки); «метод спільного відображення» (експонати, пов'язані з одним тематичним аспектом характеристик виробництва, матеріалів, процесів, функцій і використання об'єднуються в один тематичний блок та мають послідовне відображення); «метод відображення експозиції широким планом» (відповідно до

теми виставки, не залежно від розміру експонати можуть бути збільшені в кілька разів за спеціальними моделями, розширені до великомасштабних фотографій або великих об'єктів з підсвічуванням, що створюють ефект і відчуття простору); «метод відкритого експозиційного відображення» (експонати перебувають у безпосередньому контакті з відвідувачами, а відвідувачі задіяні у виставці, тобто відбувається функція тактильного спостереження, спілкування з експонатами тощо). У науковій статті Вей Ліши (魏丽诗, 2019) «Виставка музейних робіт. Використання мистецтва при створенні виставки у природничому музеї Шанхаю» («陈列博物馆论文. 上海自然博物馆陈列艺术的应用») йдеться про те, що виставкове мистецтво визначає кінцевий ефект виставки. Існує три принципи мистецького оформлення виставок в музеях історико-природничих профілів форми, класу, тексту й середовища, які відображають сучасні інновації в теоретичних та практичних аспектах функціонування музею. Сучасні музеєзнавці Китаю зрозуміли, що вони повинні інтегрувати виставкове мистецтво оформлення виставок, поєднуючи з експонатами та обладнанням музею для того, щоб досягти повноти та єдності. Загальний ефект виставки повинен не тільки якісно передавати тему, але й підвищити ефект «доброти, краси, вдячності та радості» у відвідувачів. За Вей Ліши, Лу Цзянсуном (陆建松, 2014), Ван Юсінем (王友庆, 2006), Є Жонем (叶蓉, 2004) є три принципи «формальної» краси та форми експозиції: принцип «порівняння та єдності» («контраст та єдність» форми, «природність», формування візуальності, «зовнішній вигляд» та «естетизм»); принцип «симетрії та рівноваги» (утворення сильного візуального ефекту, «симетрія кольорів» та «стану форми»); принцип «ритму» (ефект ритму, динаміки та інтонації експозиції).

Також Вей Ліши у своїй статті звертає увагу на два методологічні принципи щодо створення «виставкового середовища»: метод «відображення відновленого» (або «метод реставрації») та метод «відображення пейзажу» (відображення тематичної історичної події, сцени природного явища, вибір репрезентативного зображення, узагальнення теми тощо). Музейна експозиція, демонстрація та її проектування, інженерія являють собою складний системно-концептуальний проект. У музеях Китаю розроблена спеціальна наукова система щодо створення середовища експозиції. Ця система передбачає принцип «змісту та форми», що фокусується на двох методологічних аспектах: «дослідження змісту предмету та теми виставки» та «показу

культурних реліквій». Зі свого боку, ці дві методологічні концепції поділяються на чотири підпункти, такі як: «процес логіки»; «процес відношення»; «процес хронологічної та географічної орієнтації» та «процес створення сценарію експозиції». «Процес створення сценарію експозиції» – це системно-науковий архітектурний поділ експозиції на рівні блоки, тобто відбувається створення певної «експозиційної комбінації». Конструкція «експозиційної комбінації» в музеях історичного профілю будується за допомогою допоміжних матеріалів, які поділяються на дві категорії – наукові (карти, графіки, фотографії, рисунки, моделі, таблиці) та художні (пластика, картини, реконструкції археологічної розкопки, встановлені бокси, віртуальні панорами та карти, ландшафтні об'єкти, 3D анімаційні відтворення історичних подій на великих екранах з текстовими заголовками).

Директор Історичного музею Шанхаю Ху Цзянурозлогу інтерв'ю «MuseumWeek2019» («博物馆与城市», 2019) охарактеризував роль експозиції та музею в цілому для жителів міста. Цей музей у своїх експозиціях всебічно відображає історичний контекст Шанхаю і історію Шанхайської революції. Основна ідея музею – це «Жага та прагнення до досконалості, показу мудрості, відкритості, скромності та атмосферності!». Музейна експозиція повинна інформувати відвідувачів. Історія, що подана в Історичному музеї Шанхаю, за формою є прикладом систематичного показу сюжетних ліній археології за допомогою цифрового дисплею та візуального доповнення з конотаційними підписами та спеціальним підсвіченням, наприклад, реконструкція розкопок. «Хай живуть історичні реліквії!» – таким є кредо історичного музею Шанхаю, орієнтованого на реальну взаємодію з аудиторією.

22 жовтня 2015 року у Китаї відкрилась виставка «Походження людини» («人之由来»). Ця виставка є однією з чотирьох основних виставок Музею історії природи у Пекіні (район Дунчен, Таньцяо) («北京自然博物馆基本情况», 2015). Виставка була проведена під керівництвом професора історичних наук Чжоу Госиня. У ході виставки аудиторії демонстрували останні відкриття і нові результати дослідження стародавньої антропології. Головною темою виставки є твердження: «Хто ми? Звідки ми?». Щоб відповісти на ці два питання, експозицію було поділено на два блоки: перший – «Пізнай себе», другий – «Походження сучасної людини». Експозиційний блок «Пізнай себе» містив п'ять тематичних секцій: «Походження людини»; «Дослідження джерел виникнення людини»; «Людина – це

тварина»; «Людина – це особлива тварина» та «Людина, котра є особливою людиною».

Для створення вище зазначеного блоку були задіяні різні ефекти для відтворення експозиції: віртуальні карти, ґаджет, планшетні карти, мультимедійне підсвічення ландшафту та реконструкції археологічної розкопки, проєкції на великі стенди та описи з великою кількістю інформації.

Блок «Походження сучасної людини» характеризують як мистецьку та віртуальну платформу, на території якої проводять лекції на тему «Еволюція антропології». Хуан Джі, куратор виставки і музеєзнавець з Музею історії природи у Шанхаї, зазначив: «Ми не тільки відтворили оригінальні екземпляри і музейні об'єкти стародавньої держави на території Китаю, але й організували виставку відповідно до історичних документів і картин». («China Watch – Culture», 2015).

28 квітня 2018 року, як зазначають Чжан Цзяньвей та Лі Вей, на честь 100-річчя Пекінського університету, археологічні інститути та музеї Китаю провели виставку в Музеї мистецтва і археології ім. Саклера. Виставка присвячена досягненням в області наукових досліджень під назвою «У пошуках істини». Концепцією створення такої виставки є «демонстрація історії та розвитку вивчення археології в Пекінському університеті». Експозицію виставки автори розділили на шість частин: археологія періоду палеоліту, археологія неоліту, археологія періоду династій Ся, Шан, Чжоу, археологія періоду династій Хань та Тан та демонстрації методу польових розкопок на території стародавніх держав періоду династій Сун, Юань та Мін. Виставка розподілена за трьома просторовими блоками: «Середній зал»; північна частина «Центрального залу», в якій було продемонстровано концептуальні методи сучасних технологій і обладнання для захисту археологічних та культурних реліквій; Східна частина, де було показано історію та сучасні можливості археологічного картографування.

Експозицію супроводжували технологічно-візуальні методи з використанням поляризаційного імідж-сканера, за допомогою якого фахівці мали можливість ідентифікувати вік, стан різних кам'яних артефактів та зробити їхній опис. Використовуючи технологію гіперспектрального методу візуалізації, спеціалісти проводили дезактивацію та мали можливість виявляти приховану інформацію про об'єкт збереження, використовуючи методи сучасного рентгенографування, також проаналізувати зміни внутрішнього змісту культурних об'єктів. До того ж нам відомо, що існують лазерний та геодезійний методи ска-

нування, які дають можливість виявити особливості поверхні кам'яних виробів, ґрунту.

За допомогою 3D візуалізації в експозиції було відтворено реконструкцію розкопки та культурних реліквій, візуальний рух артефактів, в експозиційних залах задіяні мультимедійні екрани та аудіовізуальні доповнення.

У стрічці новин інформаційної платформи «Вечірні новини музею Чжанчжоу» 2019 р., у статті «Музейний дизайнер експозицій – нехай культурні реліквії «рухаються»» («博物馆陈列师：让文物“动”起来») (衢州晚报, 2019) подана характеристика виставки міського музею Чжанчжоу. Директор виставкового відділу музею Ляо Вей розповів про новітні технології та методологічні концепції створення експозицій у сучасному історичному музеї за допомогою впровадження доповненої віртуальної реальності, що супроводжується спеціальними комп'ютерними текстами та графічними зображеннями. В експозиції також можуть бути задіяні «рухливі» експонати та платформи, на яких вони укріплені. Також він зазначив, що особливу увагу відвідувачі приділяють основній виставці цього музею, яка має назву «Лі Сян Цзян Шань Лон» «礼贤江山龙». Ця виставка ґрунтується на широкому спектрі методологічних концепцій щодо створення експозиції. Спочатку музейні працівники чітко та логічно створюють один або декілька тематичних блоків, потім пишуть план виставки, обирають експонати. Затвердивши тему, план та період проведення виставки, проходить процес підготовки експозиції, під час якого спеціалісти створюють віртуальні екрани, спеціальні наліпки з описами експонатів та експозицій, виготовляють моделі експозиції, відбувається регулювання світла у виставковому залі відповідно до експозиції.

Бо Бяосянь (陈捷, 段牛斗, 刘希言, 2019) зазначає, що основними елементами при створенні та оформленні експозиції музею є – експонати, які повинні бути «правдивими», автентичними, відображати «справжність», гарно сприйматись відвідувачами; експозиція повинна бути зрозумілою аудиторії, фіксованою, чітко розподіленою за періодами або географічним аспектом, бути технічною, мати свій унікальний дизайн.

Лу Цзясун (陆建松) вважає за потрібне показати аспект створення успішної виставки та експозиції, зазначивши дев'ять методологічних концепцій, які характеризує так: по-перше, існують академічні матеріали (матеріали для дослідження музейної експозиції), що повинні бути пов'язані з виставкою, така концепція має назву «підготовча»; по-друге, потрібно створити якісні фотоматеріали, аудіоматеріали та підготувати до-

сліджені (описані) матеріали щодо колекції культурних цінностей. Автор дає цій концепції назву «організаційна»; по-друге, потрібно створити план опису експозиції та виставки, а також дві експлікації. Ця концепція має назву «планування текстового змісту, або арт-наповнення»; по-четверте, Лу Цзянсун говорить про концепцію «планування виставкового простору», пов'язуючи її з елементами проєктування, планування та визначення тематичних блоків експозиції; по-п'яте, зазначається концепція «дизайну виставкового простору», тобто оформлення змісту та форми експозиції, вибір доповнення, обробки та поєднання експонатів, створення дизайну проєкту; по-шосте, йдеться про концепцію «створення виставкової продукції та виставкового контролю», яка містить створення дизайн контенту та сучасних музейних інсталяцій; сьома концепція має назву «гарантія сервісу виставки», тобто створення віртуальних та високотехнологічних вітрин, освітлення, текстових описів, базового оформлення стелі, підлоги та стін в середині виставкової зали музею, створення виставкового обладнання (вітрин, стінових блоків, стендів, підставок, допоміжних експонатів, текстових зображень, електронних та простих карт, схем, моделей, спеціальних столиків, панорам, вікон для перегляду, дисплеїв, воскових фігур, світлових

лазерів), редагування і створення аудіовізуальних даних експозиції, налагодження високотехнологічних віртуальних пристроїв, таких як мультимедіа, анімація, 4D, реставрування та налагодження спеціальної дистанційної сигналізації для охорони та безпеки експонатів та виставки тощо; восьма концепція – «обслуговування виставкового проєкту»; дев'ята – «наукова стандартизація та інженерні роботи» тощо.

Висновки. Отже, у статті автором представлено аналіз вивчення сучасних методологічно-наукових концепцій планування експозицій у музеях історичного профілю на території Китаю. Аналізуючи розвиток досліджень методологічно-наукових концепцій, нами показано актуальність досліджуваної проблематики серед китайських музеєзнавців, істориків та дизайнерів. Можемо стверджувати, що серед музеїв історичного профілю на території Китаю відбувається формування тенденцій націоналістичного, мультикультурного, соціально-культурного, соціально-педагогічного та історичного бачення із врахуванням активного розвитку інноваційних технологій. Також маємо можливість зазначити, що досліджувані методологічно-наукові концепції поєднують принцип «змісту і форми» експозиції.

ЛИТЕРАТУРА:

- 傅振伦。1957。博物馆学概论。北京: 商务印书馆。
文化部文物事业管理局主编。1985。中国博物馆学概论。北京: 文物出版社。
周士琦。2018。跨时空的历史文化再现: 中国博物馆陈列艺术60年。
李学勤, 吕文郁。2006。20世纪中国学术大典: 考古学, 博物馆学。
完美论文网。2017。博物馆展品陈列展览的设计浅析。
王芸, 单位。2016。山西大学: 博物馆陈列展览设计艺术分析。
博物馆陈列展示柜内设计研究。2015。
Today china Forum (05): 南京艺术学院学报(美术与设计)。
代写硕士论文。2017。博物馆展陈设计的形式与空间布局研究。
Haixin Jin, Shizhong Wu, Yijun Chen。2015。当代博物馆陈列设计的叙事性艺术特征。
潘力, 施光海。2017。智慧文博: 高校博物馆理论与实践。
孟庆金。2011。大连理工大学: 现代博物馆功能演变研究。
博物馆管理办法。2015。
Laura Pozzi (University of Warsaw). Its Museum(s): Making the Shanghai History Museum / Shanghai Revolution Museum».
弘博网。2019。关键: 如何在“研”上做文章? 博物馆研学热下的冷思考。
会展活动策划公司大型展示设计程序。2018。
魏丽诗。2019。陈列博物馆论文。上海自然博物馆陈列艺术的应用。
衢州晚报。2019。博物馆陈列师: 让文物“动”起来。
MuseumWeek。2018。博物馆与城市: «专访上海市历史博物馆馆长胡江»。

REFERENCES:

- Fùzhènlún。1957。Bówùguǎn xué gàilùn。Běijīng: Shāngwù yìn shūguǎn。
Wénhuà bù wénwù shìyè guǎnlǐ jú zhǔbiān。1985。Zhōngguó bówùguǎn xué gàilùn。Běijīng: Wénwù chūbǎn shè。
Zhōushìqí。2018。Kuà shíkōng de lìshǐ wénhuà zàixiàn: Zhōngguó bówùguǎn chénliè yìshù 60 nián。
Lǐxuéqín, lǚwényù。2006。20 Shìjì zhōngguó xuéshù dàdiǎn: Kǎogǔ xué, bówùguǎn xué。
Wánměi lùnwén wǎng。2017。Bówùguǎn zhǎnpǐn chénliè zhǎnlǎn de shèjì qiǎn xī。
Wáng yún, dānwèi。2016。Shānxī dàxué: Bówùguǎn chénliè zhǎnlǎn shèjì yìshù fānxī。
Bówùguǎn chénliè zhǎnshì guī nèi shèjì yánjiū。2015。Today china Forum (05): Nánjīng yìshù xuéyuàn xuébào (měishù yǔ shèjì)。
Dài xiě shuòshì lùnwén。2017。Bówùguǎn zhǎn chén shèjì de xíngshì yǔ kōngjiān bùjú yánjiū。
Haixin Jin, Shizhong Wu, Yijun Chen。2015。Dāngdài bówùguǎn chénliè shèjì de xùshì xíng yìshù tèzhēng。
Pān lì, shīguānghǎi。2017。Zhìhuì wénbó: Gāoxiào bówùguǎnlǐlùn yǔ shíjiàn。
Mèngqìngjīn。2011。Dàlián lǐgōng dàxué: Xiàndài bówùguǎn gōngnéng yǎnbiàn yánjiū。
Bówùguǎn guǎn lǐ bànfǎ。2015。
Laura Pozzi (University of Warsaw). Its Museum(s): Making the Shanghai History Museum/ Shanghai Revolution Museum».
Hóng bó wǎng。2019。Guānjiàn: Rúhé zài “yán” shàng zuò wénzhāng? Bówùguǎn yán xué rè xià de lěng sīkǎo。
Huìzhǎn huódòng cèhuà gōngsī dàxíng zhǎn shì shèjì chéngxù。2018。
Wèilìshī。2019。Chénliè bówùguǎn lùnwén。Shànghǎi zìrán bówùguǎn chénliè yìshù de yìngyòng。
Qúzhōu wǎnbào。2019。Bówùguǎn chénliè shī: Ràng wénwù “dòng” qǐlái。
MuseumWeek。2018。Bówùguǎn yǔ chéngshì: «Zhuānfǎng shànghǎi shì lìshǐ bówùguǎn guǎnzhǎng hú jiāng»。

Markina Liza A.

THE MODERN METHODOLOGICAL AND SCIENTIFIC CONCEPTS OF EXHIBITION PLANNING ON THE EXAMPLE OF THE MUSEUMS OF A HISTORICAL PROFILE IN CHINA

The modern methodological and scientific concepts of exposition planning in the museums of a historical profile on the territory of China are a certain nationalist influence on the Society of China, which is built on the multicultural concept, which formulates globalizing, sociocultural, socio-pedagogical, and most importantly historical vision in the museum audience.

The modern methodological and scientific concepts an exhibition in the museums of a historical profile in China are a certain nationalist influence on Chinese society, built on a multicultural concept that formulates globalization, sociocultural, socio-pedagogical, and most importantly, historical audiences.

The notion of «museum exhibition», in Chinese, is called «博物馆的陈列品» («Bówùguǎn de chénliè pǐn») and has the meaning of a scientific combination of cultural relics, examples and auxiliary exhibits that reflect the processes of development and the laws of society, natural history, science and the technique or value of a particular subject, and the combination of science, art, and technology that can be observed mass.

The relevance of the article is the vision of historians, museum historians, and designers of modern tendencies, aimed at showing methodological and scientific basis, about planning of exposition on the example of a historical profile museums on the territory of China.

In the history of the Modern Chinese Museum of China, this problem is presented by scientific research – Zhou Shiki, Wang Yun, Zhang Len, Chen Duanyzhi, Lucy Pei, Gow Hujfen and others.

The aim is to highlight modern methodological and scientific concepts of exposition planning on the example of historical museums and to study innovative and innovative tendencies in the museums of historical profile in China.

Thus, the article presents an analysis of the study of modern methodological concepts of exposures planning in museums of a historical profile. Analyzing the development of research of methodological and scientific concepts, we show the relevance of this problems, among Chinese musealists, historians and designers. We can say that among the museums of a historical profile, there is a trend of nationalist, multicultural, socio-cultural, socio-pedagogical and historical vision. Also, we can say that the data of methodological and scientific concepts combine the principle: «sence and forms»of the exposition and «vision of space» in the museum.

Keywords: *methodology, concepts, exposition, the museums of historical profile, China.*